

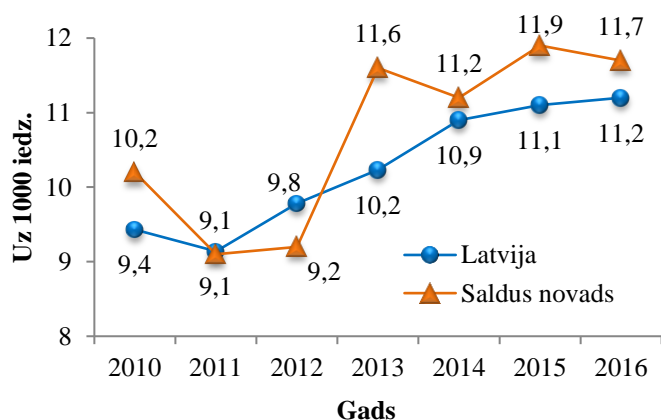
Saldus novada veselības profils

Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Saldus novadā laika periodā no 2010. gada līdz 2016. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājas lapā www.spkc.gov.lv

1.attēls. Dzimstība Saldus novadā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits: 23 005 (2016. g. beigās)
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 1,2%
Iedzīvotāju blīvums: 14 iedzīvotāji uz km²
Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 274, miruši 340, starptautiskā migrācija: - 592 cilv. (CSP dati)

Pozitīvās tendences

- Mazāks īpatsvars bērnu, kas dzimuši ar zemu dzimšanas svaru.
- Zema perinatālā mirstība.
- Zemāka saslimstība un mirstība no ļaundabīgiem audzējiem nekā vidēji LV (2016. g. par 12% un 9%).
- Zemāka mirstība no ārējiem nāves cēloņiem (2016. g. par 19%).
- Zemāka saslimstība ar infekcijas slimībām
- Zemāks potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs nekā vidēji LV (2016. g. par 18%).

Problēmas un izaicinājumi

- Lielāks īpatsvars bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm.
- Zemāks ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem un mājas vizīšu skaits nekā vidēji LV.
- Zemāks ārstu relatīvais skaits nekā vidēji LV (2016. g. par 13%).
- 2016. g. pieaugusi saslimstība ar ērcu pārnēsātajām slimībām.
- Augstāka mirstība no cukura diabēta (2016. g. par 18%).
- Augstāka mirstība no gremošanas sistēmas slimībām (2016. g. par 12%).

*Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu salīdzināmi dati pieejami tikai kopš 2010. gada.

Tabulā attēloti veselību raksturojoši rādītāji **2016. gadā** Saldus novadā salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

⬆️ Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

⬇️ Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

○ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

		Rādītājs	Saldus novadā	Vidēji Latvijā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Iedzīvotāji	1	Demogrāfiskās slodzes līmenis	601	625	○
	2	Dzimumstība	11,6	11,2	○
	3	Vidējā mēneša darba alga bruto (EUR)	700	927	⬆️
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	4	Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem	501	567	⬇️
	5	Cukura diabēta pacientu relatīvais skaits	3738	4561	⬇️
	6	Saslimstība ar tuberkulozi	21,4	28,6	⬇️
	7	Saslimstība ar HIV/AIDS	0/4,3	18,6/5,3	⬇️/⬇️
	8	Saslimstība ar STI	120	102	⬆️
	9	Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	43	97,3	⬇️
	10	Saslimstība ar Laimboreliozī/ērcu encefalītu	34,3/30,0	24,4/11,7	⬆️/⬆️
	11	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	1,1	0,8	⬆️
	12	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	15,1	19,0	○
	13	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g), %	3,0	4,3	⬇️
	14	Ārstu relatīvais skaits	16,7	34,6	⬆️
	15	Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	8,1	9,6	⬆️
	16	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	5,1/0,08	5,9/0,13	⬆️/⬆️
Mirstība	17	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	823	810	○
	18	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	274	301	⬇️
	19	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	68,6	84,7	⬇️
	20	Mirstība no cukura diabēta	34,3	28,0	⬆️
	21	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	60,0	52,9	⬆️
	22	Perinatālā mirstība	3,7	7,5	⬇️
	23	Zīdaiņu mirstība	3,7	3,7	○
	24	Potenciāli zaudētie mūža gadi* līdz 64 g. v.	4408	5366	⬇️

Piezīmes: 1 Darbspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā 2016.g. sākumā; 2 Uz 1000 iedzīvotāju; 3 Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50; 4 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 5 Uz 100 000 iedzīvotāju; 6-10 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 8 Gonokoku infekcija, uroģenitālā hlamidioze, sifiliss; uz 100 000 iedzīvotāju; 11-12 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 13 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 14 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidenti, uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 10 000 iedzīvotāju; 16 Uz 1 iedzīvotāju; 17-21 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 22 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 23 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 24 Uz 100 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1-3 CSP; 4-5 PREDa, SPKC; 6-10 VISUMS, SPKC; 11-13 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 14-15 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 16 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 17-24 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

* **Potenciāli zaudētie mūža gadi (PZMG)** – gadi, kurus cilvēks būtu nodzīvojis līdz kādam noteiktam vecumam, ja nebūtu miris nelaiemes gadījumā, kādas slimības vai cita iemesla dēļ; aprēķināti iedzīvotājiem līdz 64 gadu vecumam (ieskaitot)

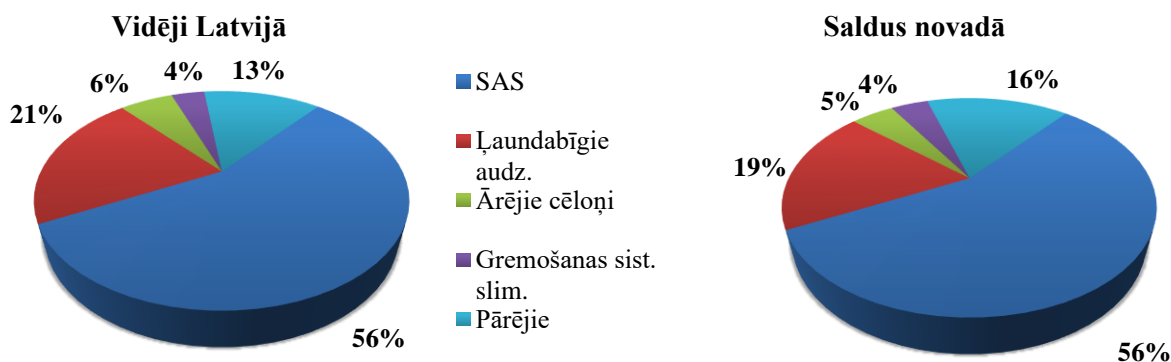
Situācijas apraksts

Saldus novads ir devītais lielākais novads Latvijā pēc teritoriālās platības, tomēr tam raksturīgs mazs iedzīvotāju blīvums. Kopumā Saldus novadā, līdzīgi kā citās Latvijas vietās, iedzīvotāju skaits dinamiskā pakāpeniski samazinās. 2016. gadā Saldus novadā dzīvoja 23 tūkstoši iedzīvotāju, tomēr kopš 2010. gada iedzīvotāju skaits ir samazinājies par apmēram 10,6% jeb 2,7 tūkstošiem iedzīvotāju.

Jaundzimušo skaits Saldus novadā ir svārstīgs, tomēr pēdējos četrus gadus pārsniedz valsts vidējo rādītāju – 2016. gadā 11,7 jaundzimušie uz 1000 iedz., kamēr vidēji Latvijā 11,2 (skat. 1. attēlu). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) 2016. gadā Saldus novadā ir zemāks nekā vidēji valstī – 3,0% (vid. LV 4,3%), tomēr no 2013. līdz 2015. gadam rādītājs ir bijis virs valsts vidējā. **Perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie) Saldus novadā 2016. gadā bija zem valsts vidējā rādītāja – 3,7 uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušajiem (vid. LV 7,5), kas ir ievērojams samazinājums no augstākā rādītāja visā periodā - 2010. gadā Saldus novadā 28,1 uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušajiem. Arī **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Saldus novadā ir pakāpeniski samazinājusies un 2016. gadā ir valsts vidējā līmenī – 3,7 gadījumi uz 1000 dzīvi dzimušajiem.

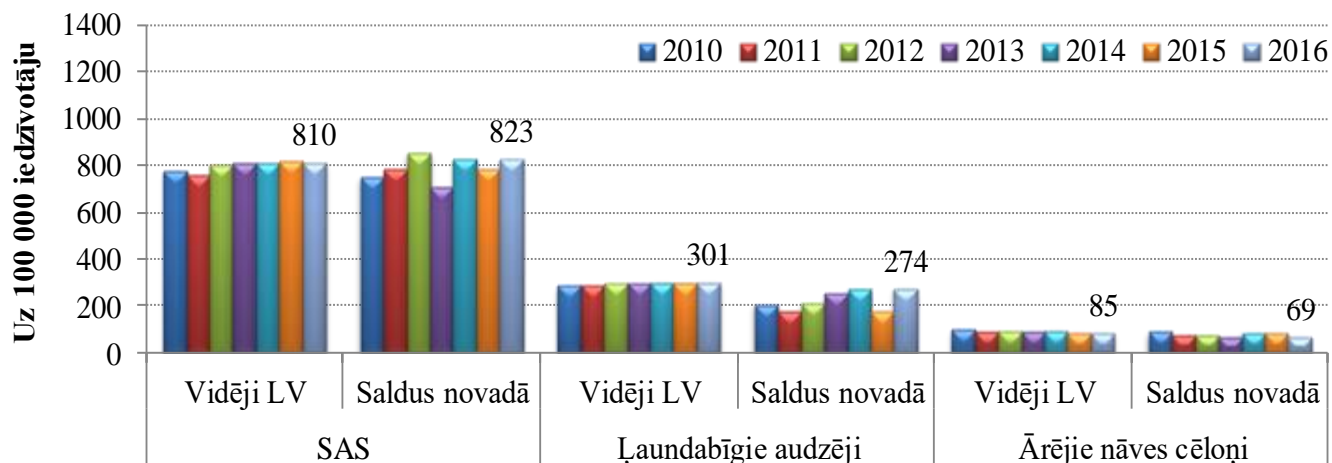
Kopumā **galvenie nāves cēloņi** Saldus novadā, tāpat kā vidēji Latvijā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2016. g. Saldus novadā 56% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2016. g. Saldus novadā 19% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2016. g. Saldus novadā 5% no visiem mirušajiem).

2. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2016. gadā, īpatsvars procentos

Mirstībai no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS) Saldus novadā ir svārstīga un noteikta tendence nav novērojama, visā periodā saglabājoties apmēram valsts vidējā līmenī (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2010.-2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Saldus novadā ir svārstīga, tomēr līdzīgi kā citur valstī, tai ir novērojama pieaugoša tendence. Visā periodā mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Saldus novadā ir zemāka nekā vidēji Latvijā, tomēr 2016. gadā vērojams augstākais rādītājs mirstībai no ļaundabīgiem audzējiem kopš 2010. gada (274 uz 100 000 iedz.; vid. LV – 301 uz 100 000 iedz.). Priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Saldus novadā 2016. gadā ir strauji pieaugusi līdz 116 gadījumiem uz 100 000 iedz. (vid. LV – 102). 2016. gadā apmēram trešdaļa jeb 34% no visiem mirušajiem no ļaundabīgiem audzējiem ir miruši priekšlaicīgi, t.i., pirms 64 gadu vecuma. Saldus novadā 2016. gadā augstākā mirstība reģistrēta no bronhu un plaušu audzēja, krūts vēža sievietēm un prostatas audzēja vīriešiem.

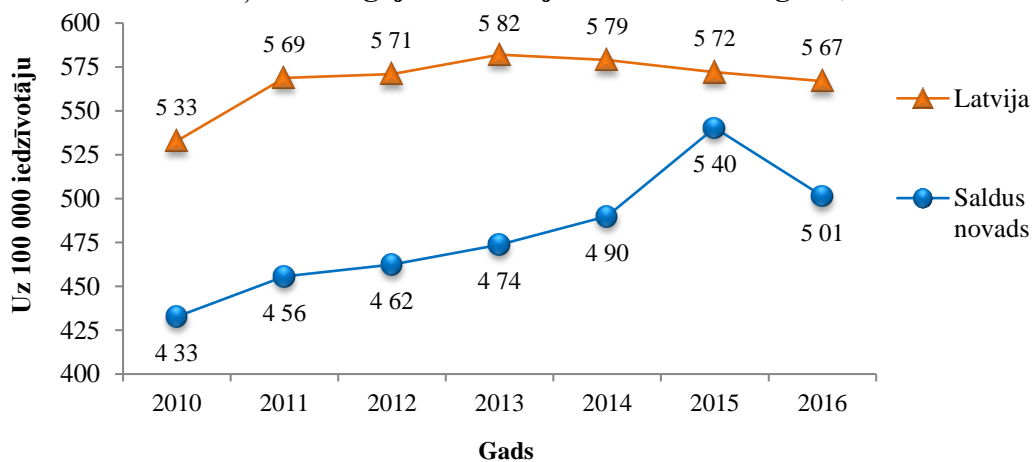
Mirstība no **bronhu un plaušu audzēja** Saldus novadā 2016. gadā ir par 7% augstāka nekā vidēji valstī, tomēr visā iepriekšējā periodā, izņemot 2012. gadu, mirstības rādītājs Saldus novadā ir bijis zemāks nekā vidēji valstī. Vīriešiem mirstība no bronhu un plaušu audzēja Saldus novadā 2016. gadā ir vairāk nekā 12 reizes augstāka nekā sievietēm (attiecīgi 100 un 8 uz 100 000 iedz.).

Mirstība no **krūts vēža** sievietēm Saldus novadā ir svārstīga, tomēr 2016. gadā ir vērojams augstākais rādītājs visā periodā, pārsniedzot valsts vidējo rādītāju par 12% (Saldus nov. 49 uz 100 000 iedz., vid. LV – 43)

Mirstībai no **prostatas audzēja** vīriešiem Saldus novadā dinamikā ir vērojama pieaugoša tendence. Augstākais rādītājs sasniegts 2015. gadā (Saldus nov. – 53, vid. LV – 43), 2016. gadā ir vērojams neliels samazinājums, tomēr rādītājs saglabājas valsts vidējā līmenī (Saldus nov. un vid. LV – 45 uz 100 000 iedz.).

Saslimstībai ar ļaundabīgajiem audzējiem Saldus novadā vērojama pieaugoša tendence, tomēr visā periodā tā saglabājas zemāka nekā vidēji valstī – 2016. gadā par 12% zemāka (skat. 4. attēlu). Kopumā saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem Saldus novadā ir palielinājusies no 433 gadījumiem uz 100 000 iedz. 2010. gadā līdz 501 gadījumam uz 100 000 iedz. 2016. gadā.

4. attēls. Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem 2010.-2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

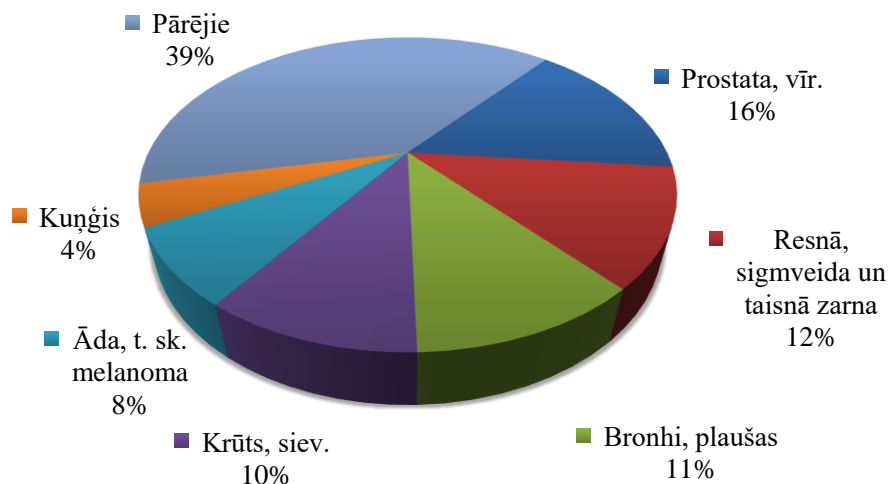
Biežāk reģistrētie audzēji Saldus novadā ir prostatas audzēji vīriešiem, krūts audzējs sievietēm un resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēji (skat. 5. attēlu).

Visbiežāk reģistrētais ļaundabīgais audzējs Saldus novadā ir **prostatas audzējs** vīriešiem – saslimstība 2016. gadā bija par 26% augstāka nekā vidēji valstī un dinamikā tā strauji pieaugusi no 105 gadījumiem uz 100 000 iedz. 2010. gadā līdz 163 gadījumiem 2016. gadā.

Saslimstība ar **krūts vēzi** sievietēm Saldus novadā ir svārstīga – 2016. gadā bija par 12% zemāka nekā vidēji valstī. Saslimstībai ar krūts vēzi Saldus novadā noteikta tendence nav novērojama, tomēr kopš 2013. gada tā ir zemāka nekā valsts vidējais rādītājs.

Trešais biežāk diagnosticētais audzējs Saldus novadā ir **resnās, sigmveida un taisnās zarnas** audzējs. Saslimšanas gadījumu skaits ar resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzējiem dinamikā svārstās, tomēr 2016. gadā pārsniedz valsts vidējo rādītāju par 13%.

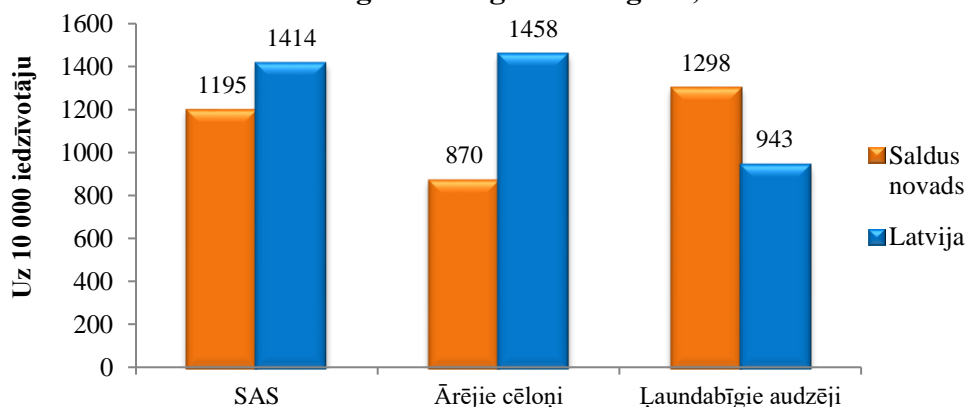
5. attēls. Diagnosticēto audzēju īpatsvars Saldus novadā 2016. gadā, procentos

Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Saldus novadā 2016. gadā ir samazinājusies līdz 69 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju (vid. LV - 85); iepriekšējos gados tā ir bijusi augstāka – 2015. gadā Saldus novadā 88 (vid. LV – 87), 2014. gadā - 87 (vid. LV - 93). Saldus novadā līdzīgi kā citur Latvijā biežākais mirstības cēlonis ārējo nāves cēloņu grupā ir tīšs paškaitējums, tomēr 2016. gadā tas ir zemāks nekā valsts vidējais rādītājs (Saldus novadā – 17, vid. LV – 19 uz 100 000 iedz.). Augsta mirstība Saldus novadā reģistrēta no kritieniem – 2016. gadā Saldus novadā 13, kamēr vidēji valstī 9 gadījumi uz 100 000 iedz. Saldus novadā 2016. gadā reģistrēta vairāk kā divas reizes augstāka mirstība no dūmu, uguns un liesmu iedarbes nekā vidēji valstī – attiecīgi 13 un 6 gadījumi uz 100 000 iedz.

2016. gadā **potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG)** rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju Saldus novadā bija par 18% zemāks nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu ir ļaundabīgo audzēju dēļ, 2016. gadā rādītājs pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 38% (skat. 6. attēlu). Otrs nozīmīgākais cēlonis Saldus novadā, kura dēļ tiek zaudēts daudz mūža gadu, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības. PZMG rādītājs ārējo cēloņu dēļ Saldus novadā ir zemāks nekā vidēji Latvijā, 2016. gadā tie ir 870 zaudēti gadi uz 100 000 iedz., kamēr vidēji valstī – 1458.

6. attēls. Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g.v. 2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

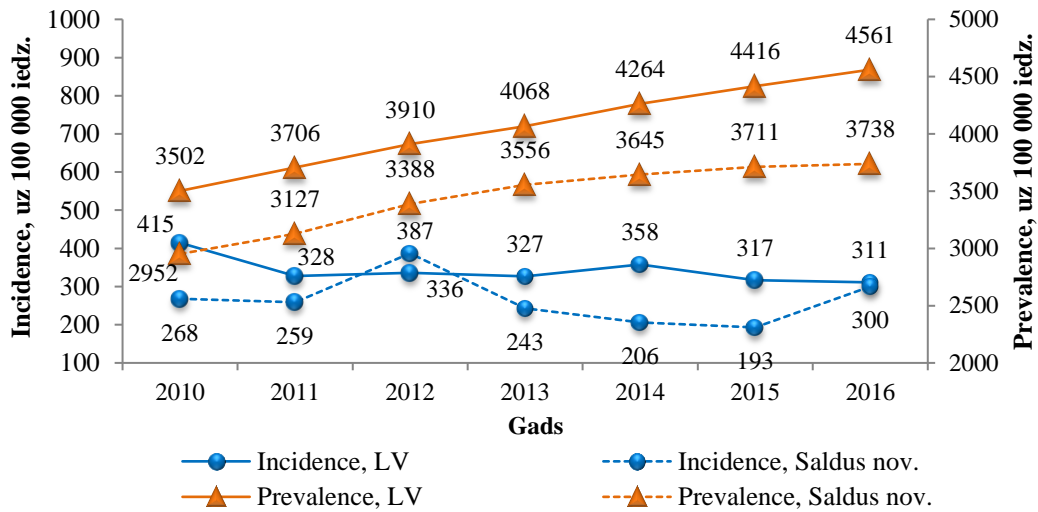

Gremošanas sistēmas slimības Saldus novadā sastāda ap 4% no visiem nāves cēloņiem. Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām Saldus novadā dinamikā ir svārstīga, tomēr 2016. gadā tā ir strauji pieaugusi, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 12%. Nozīmīgākie nāves cēloņi gremošanas sistēmas slimību grupā ir kuņģa čūla, alkohola izraisītas aknu slimības un aknu fibroze un ciroze.

No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Saldus novadā 2016. gadā ir pieaudzis līdz valsts vidējam līmenim. Tomēr kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Saldus novadā visos gados saglabājas zem valsts vidējā rādītāja un arī 2016. gadā ir par 18%

zemāks nekā vidēji Latvijā (skat. 7. attēlu). Savukārt mirstība no cukura diabēta Saldus novadā 2016. gadā ir par 18% augstāka nekā vidēji valstī.

7. attēls. Saslimstība ar cukura diabētu 2010.-2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – HIV, AIDS, tuberkulozi Saldus novadā ir zemāka nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Tā kā saslimšanas gadījumu skaits Saldus novadā ir neliels, dinamiskā noteiktas tendences nenovēro. Salīdzinot ar vidējo rādītāju valstī, Saldus novadā ir augstāks saslimšanas gadījumu skaits ar ērcu pārnēsātajām slimībām. 2016. gadā saslimstība ar Laimboreliozī bija par 40% augstāka nekā vidēji valstī (attiecīgi 34 un 24 gad. uz 100 000 iedz.), šajā gadā novērojums saslimstības ar laimboreliozī uzliesmojums Saldus novadā. Arī saslimstība ar ērcu encefalītu 2016. gadā Saldus novadā ir pieaugusi, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī trīs reizes (skat. tabulu).

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Saldus novadā ir zemāks nekā vidēji Latvijā – 2016. gadā Saldus novadā bija 16,7 ārsti uz 10 000 iedzīvotājiem (kopā 39 ārsti), kamēr vidēji Latvijā 34,6. Saldus novadā ģimenes ārstu skaits ir līdzīgs kā vidēji Latvijā – 6,8 uz 10 000 iedzīvotāju.

Saldus novadā ir zemāks **ambulatoro apmeklējumu skaits** nekā vidēji valstī; rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2016. gadā bija 5,1 apmeklējums (vid. LV 5,9). Arī mājas vizīšu skaits Saldus novadā ir zemāks nekā vidēji valstī – 2016. gadā – 0,08 gadījumi uz 1 iedzīvotāju (vid. LV 0,13), arī mājas vizīšu īpatsvars ambulatorajā aprūpē ir zemāks nekā vidēji valstī – 1,5% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 2,2%).

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma